

28
การปฏิวัติ ๒๕๐๑ กับผลสะท้อนทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง

นายจำนงค์ ใจเที่ยง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๑

000347

I15280A70

THE REVOLUTION OF 1958 AND ITS ECONOMIC,
SOCIAL, POLITICAL CONSEQUENCES

Mr. Chamnonk Chaitieng

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Political Science

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1978

000347

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การปฏิบัติ ๒๕๐๑ กับ ผลสะท้อนทาง เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

โดย

นายจำนงค์ ใจเที่ยง

แผนกวิชา

การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พงศ์เพ็ญ ศกุนตลาภย์)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ จรูญ สสภาพ)

..... กรรมการ
(นายเคชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์
ชื่อนิสิต
อาจารย์ที่ปรึกษา
แผนกวิชา
ปีการศึกษา

การปฏิวัติ ๒๕๐๑ กับผลสะท้อนทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง
นายจำนงค์ ใจเที่ยง
ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ
การปกครอง
๒๕๒๐

บทคัดย่อ

นับตั้งแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ กลุ่มผู้นำฝ่ายทหารได้มีบทบาทสำคัญยิ่งในฐานะผู้นำในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในครั้งนั้น แต่อย่างไรก็ตาม การปฏิวัติในครั้งนั้นก็มิได้มีประชาชนเข้าร่วมในการยึดอำนาจการปกครองเลย แม้ว่า คณะราษฎรจะได้มีแนวความคิดที่จะวางแผนพัฒนาระบอบประชาธิปไตยเป็นเวลา ๑๐ ปีก็ตาม แต่กลุ่มผู้นำทางการเมืองเหล่านั้นก็ได้จัดให้มีการวางรากฐานแผนการพัฒนาประชาธิปไตยโดยให้การเรียนรู้แก่ประชาชนตามลำดับขั้นตอนอย่างแท้จริง แต่อาจกล่าวได้ว่า หลังจากการปฏิวัติ ๒๔๗๕ จนถึง พ.ศ. ๒๕๑๖ การต่อสู้ทางการเมืองได้ตกอยู่ภายใต้กลุ่มของผู้นำฝ่ายคณะนายทหาร เป็นส่วนมาก

ในประวัติศาสตร์การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นผู้นำที่มีอำนาจมากที่สุดคนหนึ่ง บทบาทของเขาได้มีผลกระทบต่อวงการเมืองของไทยในระบอบรัฐสภาเป็นอย่างมาก เขาเป็นหัวหน้าคณะรัฐประหารที่ทำการโค่นล้มอำนาจรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งกำลังเผชิญกับภาวะเสื่อมโทรมอันเนื่องมาจากการทุจริตคอร์รัปชันในคณะรัฐบาลจนเป็นที่เสื่อมศรัทธาของประชาชน ในวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๐ ถึงนั้น จอมพลสฤษดิ์จึงได้รับยกย่องเป็นวีรบุรุษขวัญใจประชาชนที่สามารถแก้ไขคลี่คลายปัญหาและเหตุการณ์ความวุ่นวายของชาติบ้านเมืองให้กลับเข้าสู่ภาวะที่สงบเรียบร้อย

หลังจากทำรัฐประหาร เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ แล้ว จอมพลสฤษดิ์ ได้แสดงให้เห็นว่า "เขามีใจรักประชาธิปไตย" โดยการมอบหมายให้รัฐบาลพลเรือนของ นายพจน์ สารสิน จัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้น ภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปแล้ว จอมพลสฤษดิ์ได้สนับสนุนพลเอก

ถนอม กิตติขจร จัดตั้งรัฐบาลขึ้น แต่ในเวลา ๑๐ เดือนต่อมา เขาได้ใช้กำลังทำการปฏิวัติอีกในเดือนตุลาคม ๒๕๐๑ อีก การกระทำของเขาจึงแสดงให้เห็นว่าเขาปรารถนาที่จะมีและใช้อำนาจเพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนตัวของเขาเองมากกว่าความรับผิดชอบต่อสังคม หรือเพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ให้ดีขึ้นอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะเขาเป็นผู้นำคนแรกที่มีอำนาจแล้วได้ล้มเลิกสถาบันทางการเมืองที่สำคัญ ๆ โดยสิ้นเชิง อาทิ ยกเลิกรัฐธรรมนูญ ล้มเลิกระบอบรัฐสภา ยกเลิกพรรคการเมืองและห้ามการชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองของบุคคลตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไปอย่างเด็ดขาด นักการเมืองฝ่ายค้านและนักหนังสือพิมพ์ที่คัดค้านรัฐบาลถูกจับกุมเข้าคุกตารางเป็นจำนวนมาก ในที่สุดเขาก็ได้รวบอำนาจบริหารงานราชการที่สำคัญ ๆ มาสังกัดอยู่กับสำนักนายกรัฐมนตรี และตั้งตัวเองเป็นนักเผด็จการปกครองประเทศในรูปแบบเผด็จการทหาร

เพราะฉะนั้น การศึกษาวิจัยถึงสาเหตุที่แท้จริงแห่งการปฏิวัติครั้งนี้ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยให้เราเข้าใจแนวพัฒนาทางการเมืองของไทยได้ว่าทำไม จอมพลสฤษดิ์ จึงประสบผลสำเร็จในการต่อสู้ทางการเมืองและมีข้อเสนอแนะที่แสดงให้เห็นว่า ผู้นำฝ่ายพลเรือนจะสามารถตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจของผู้นำฝ่ายทหารได้อย่างไร

A

Thesis Title	THE REVOLUTION OF 1958 AND ITS ECONOMIC, SOCIAL, POLITICAL CONSEQUENCES
Name	Mr. Chamnonk Chaitieng
Thesis Advisor	Professor Dr. Kramol Tongdhamachart
Department	Government
Academic Year	1977

ABSTRACT

Since the change of government from an absolute monarchy to democracy on June 24, 1932, the military group has had an important role in the political events as a change agent. The Revolution of 1932, however, lacked public cooperation. Although, "The People Party" had ten years' democratic development plan in mind, they did not really implement democratic development plan towards full democracy. It can be said that the Thai political struggle, after the Revolution of 1932, was among the top military leaders.

Field Marshall Sarit Thanarat was the most powerful leader in the Thai political history since 1932. His role had a great impact upon the Thai parliamentary system. He was the leader of the military group who overthrew the Field Marshall Pibunsongkram Government which was corrupt and unpopular on September 16, 1957. As a consequence, he became a public hero or a man on a white horse who could set the nation right.

After the Coup D' Etat of September 16, 1957, Field Marshall Sarit wanted to display his democratic spirit by entrusting power to the civilian leader, Mr. Pot Sarasin, to supervise a new general election. He also supported the government formed after the election by General Thanom Kittikachorn. But ten months later, he seized power on October 20, 1958 again. His action obviously showed that he had the great personal desire to keep his power and his security much more than social responsibility or desire to enhance the general welfare of the people. He was the first leader who overthrew the entire political institutions : The constitution was suspended, the parliament was dissolved, the political parties were out - lawed, no group of more than five persons may gather and a number of the loudest parliamentary and journalist opponents of the government were jailed. He took over the Office of Prime Minister and established himself as a military dictator.

It is, therefore, very interesting to study the real cause of the Revolution of 1958 because it will help us understand the development of the Thai political system and why Field Marshall Sarit Thanarat could succeed in the political struggle. Suggestions are offered as to how the civilian leaders could check and balance the power of the military leaders.

กิติกรรมประกาศ

เนื่องจากผู้เขียนได้พิจารณาเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศ
ไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้น ยังผลให้เมืองไทยได้มีการปกครองตามระบอบรัฐธรรมนูญ
ตั้งแต่นั้นมา ผู้เขียนจึงได้ทำการวิจัยเพื่อค้นหาว่าประชาธิปไตยในทางปฏิบัติไม่สอดคล้อง
และขัดกับหลักการเนื้อหาของประชาธิปไตยอย่างไรบ้าง ซึ่งการเมืองในสมัยที่
จอมพลสฤษดิ์มีอำนาจนั้นจะเป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงปรากฏการณ์ทางการเมืองตลอดจนความ
รู้สึกนึกคิดที่ของประชาชนชาวไทยได้เป็นอย่างดี ผู้เขียนจึงได้เลือกยุคนี้ทำการวิจัย
การศึกษาวิจัยเรื่องนี้สำเร็จด้วยความเรียบร้อยด้วยดีก็เพราะผู้เขียนได้รับคำ
แนะนำและข้อคิดเห็นตลอดจนแนวความคิดจากท่านศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ
คณบดีคณะรัฐศาสตร์ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ท่านได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิด
เห็นตลอดจนชี้แนวทางที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าในการทำวิจัยอย่างหาประมาณมิได้
ยิ่งไปกว่านั้น ท่านยังได้กรุณาสละเวลาตรวจทานแก้ไขสำนวนภาษาให้กระชับรัดกุมรวมทั้ง
เพิ่มเติมข้อความเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณ
ในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ และผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ พงศ์เพ็ญ ศกุนตาทย์ ที่ได้ช่วยกรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการ
ใช้สำนวนภาษาให้กระชับรัดกุมและสละสลวยยิ่งขึ้น ศาสตราจารย์ จรูญ สุภาพ ก็ได้กรุณา
ช่วยให้คำอธิบายในรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาของรวมทั้งข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ซึ่ง
ทำให้การวิจัยครั้งนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านไว้
ด้วยและในโอกาสเดียวกันนี้ ผู้เขียนก็ขอกราบขอบพระคุณ คุณเดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์
ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ภาษาและข้อความบางตอนให้ถูกต้อง
รัดกุมยิ่งขึ้นรวมทั้งให้ข้อมูลที่มิใช่ประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างมาก อนึ่ง ผู้เขียนขอกราบ
ขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช, นายพจน์ สารสิน,
ศาสตราจารย์หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล, พันเอกถนัด คอมันตร์, พลเอกพงษ์ ปุณณกันต์,
พลเอกเนตร ชมะโยธิน, พลอากาศเอกทวี จุลละทรัพย์ และพลโทอัมพร จินตกานนท์

ซึ่งท่านที่กล่าวนามมานี้ได้กรุณาให้เขียนได้สัมภาษณ์และได้ขอมูลตลอดจนข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการปฏิบัติ ๒๕๐๑ นี้ ซึ่งได้ช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้เขียนได้รับความอนุเคราะห์ทุนการศึกษาวิจัยจาก คุณสุธี บุญยศรีสวัสดิ์ ค่ายดีตลอดมา ซึ่งขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง อนึ่ง คุณมารศรี ศิริวัชรไพญญ์ ก็ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือรวบรวมข้อมูลและเตรียมการสัมภาษณ์ตลอดจนความช่วยเหลือในทุกอย่างในการศึกษาวิจัยด้วยความห่วงใยและเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดตลอดมาจนการศึกษาวิจัยสำเร็จเรียบร้อย จึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

นายจ่านงค์ ใจเที่ยง

๘ มกราคม ๒๕๒๑

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
บทนำ	๑
ความสำคัญของเรื่อง	๑
วัตถุประสงค์และสมมติฐานในการศึกษา	๕
การค้นคว้าและการวิจัย	๕
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๖
การเสนอเรื่อง	๗
บทที่ ๑	
การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศไทยภายหลังจาก	
การปฏิวัติ ๒๔๗๕	๘
๑.๑ มุลเหตุและลักษณะของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองใน	
ประเทศที่กำลังพัฒนา	๘
๑.๒ ความหมายของ "การปฏิวัติ"	๑๔
๑.๓ ปัจจัยที่ทำให้ผู้นำทางทหารเข้าสู่วงการเมือง	๑๖
๑.๔ การเริ่มต้นของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย	
ในประเทศไทย	๒๕
๑.๕ แนวความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองของคณะผู้ก่อการ	
ปฏิวัติ ๒๔๗๕	๒๗
๑.๖ การขัดแย้งในกลุ่มคณะราษฎร	๒๘
๑.๗ การปฏิวัติ ๒๔๗๕ กับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง	
ทางการเมือง	๓๖
๑.๘ การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนต่อการเปลี่ยนแปลง	
การปกครอง ๒๔๗๕	๓๘

บทที่ ๒

บทที่ ๓

๑.๘ การวางรากฐานทางการเมืองในระบบพรรค	๓๗
๑.๑๐ สภาพการณ์โดยทั่วไปก่อนการปฏิวัติ ๒๕๐๑	๔๑
๑.๑๑ สภาพแวดล้อมทางการเมืองก่อนการปฏิวัติ ๒๕๐๑	๔๗
สรุปบทที่ ๑	๕๐
การเตรียมการปฏิวัติ ๒๕๐๑	๕๓
๒.๑ เหตุการณ์ก่อนวันที่มีการปฏิวัติ	๕๓
๒.๒ การวางแผนและเตรียมการปฏิวัติ	๕๔
๒.๓ คณะบุคคลที่ทำการปฏิวัติ	๕๔
๒.๔ เหตุการณ์วันที่มีการปฏิวัติ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑	๖๐
๒.๕ สาเหตุแห่งการปฏิวัติ ๒๕๐๑	๖๓
สรุปบทที่ ๒	๘๓
การเมืองการปกครองและการบริหารราชการของไทย	
หลังจากการปฏิวัติ ๒๕๐๑	๘๖
๓.๑ จุดมุ่งหมายและแผนการดำเนินงานของคณะปฏิวัติ	๘๖
๓.๒ การยกเลิกองค์กรสถาบันทางการเมืองและกลุ่มพลังที่เป็นศูนย์รวมในการสร้างชุมพลังทางการเมือง	๘๐
๓.๒.๑ การล้มเลิกรัฐสภาและยกเลิกรัฐธรรมนูญ	
พุทธศักราช ๒๕๑๕	๘๐
๓.๒.๒ การยกเลิกพรรคการเมืองและห้ามการชุมนุมทางการเมือง	๘๓
๓.๒.๓ การยกเลิกสหภาพและสหพันธ์แรงงาน	๘๔
๓.๒.๔ การออกกฎหมายควบคุมหนังสือพิมพ์	๘๖
๓.๓ การดำเนินงานด้านการปกครองประเทศ	๑๐๑
๓.๓.๑ การประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร	
พุทธศักราช ๒๕๐๖	๑๐๑

๓.๓.๒	การใช้มาตรา ๑๗ ตามธรรมนูญการปกครอง ราชอาณาจักร	๑๐๗
๓.๓.๓	การกำหนดให้สมาชิกสภาวางรัฐธรรมนูญมาจาก การแต่งตั้งแทนการเลือกตั้งโดยประชาชน	๑๑๑
๓.๓.๔	การให้อำนาจข้าราชการมีอำนาจแต่งตั้งสมาชิก สภาเทศบาลและคณะเทศมนตรี	๑๒๕
๓.๓.๕	การประกาศใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร	๑๒๘
๓.๓.๖	การปราบปรามและขจัดภัยคอมมิวนิสต์	๑๓๐
๓.๓.๗	การปราบปรามบุคคลที่ประพฤติตนเป็นอันธพาล	๑๓๖
๓.๔	การปรับปรุงองค์กร จักรกลและเครื่องมือทางบริหาร เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการบริหารราชการ	๑๔๔
๓.๔.๑	การใช้อำนาจและความสะดวกรวดเร็วเป็นหลัก ในการบริหารราชการ	๑๔๕
๓.๔.๒	การปฏิรูปโครงสร้างทางการบริหารและสร้างฐาน อำนาจทางการเมือง	๑๔๘
๓.๔.๓	การจัดตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่	๑๕๕
สรุปบทที่ ๓		๑๗๒
บทที่ ๔	วิเคราะห์ผลและผลสะท้อนทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหารราชการของไทยหลังการปฏิวัติ ๒๕๐๑	๑๗๖
๔.๑	ผลและผลสะท้อนทางการเมือง	๑๗๖
๔.๒	ผลและผลสะท้อนทางการเมือง เศรษฐกิจ	๒๐๒
๔.๓	ผลและผลสะท้อนทางการเมือง สังคม	๒๒๑
๔.๔	ผลและผลสะท้อนทางการเมืองการบริหารราชการ	๒๒๖
สรุปบทที่ ๔		๒๓๓

บทที่ ๕

สรุปข้อคิดเห็นที่ได้จากการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๒๓๖

บรรณานุกรม

๒๔๘

ภาคผนวก

๒๖๕

ประวัติการศึกษา

๔๔๔

.....